

Orman, ağaçların oluşturduğu bir topluluktur. Orman; ağaçlar, çalı, otsu bitkiler, mantarlar, mikroorganizmalar ve çeşitli hayvanlarla, toprağın meydana getirdiği bir eko sistemdir. Ormanlar, tartışılmayacak şekilde doğaya yani tüm canlılar alemine faydalar sağlayan bir eko sistemdir. Ormanlar; kendisini oluşturan üyelerin, uzun zamanlardan beri karşılıklı olarak etkileşmeleri ile birlikte biyolojik bir dengeye sahiptir. Ormanların Önemi ve Faydalarını bu biyolojik dengenin varlığı açıklamakta yeterlidir. Öyle ki bu dengenin bozulmaması ormanların sağlığı ve varlığı açısından şarttır. Söz konusu denge bozulursa, ormanların varlığını sürdürme olanağı ortadan kalkacaktır. Orman ekosistemi içinde bulunan her varlık, gözle görülsün ya da görülmesi, ister dev bir ağaç isterse gözle görülemeyecek ölçekteki bir bakteri olsun, ormanların vazgeçilmez bir parçasıdır. Kısacası ormanlar, yaşayan, çoğalan dinamik bir olguyu ifade eder. Ormanlar, insanlığa sağlık ve estetik katkılar sunması yanında iktisadi bir kaynaktır aynı zamanda. Başlangıçta insanlar için günlük ihtiyaç kaynağı olan ormanlar, modern çağda artık yaşamın her alanında vazgeçilmez bir unsur oldu. Ormanlar, sadece maddi bir unsur değil, gelişen teknoloji eşliğinde estetik bir olgu olarak da öne çıkabilmeyi başarmıştır. Özellikle sanayi devriminden sonra insanoğlunun hızlıca tükettiği doğal kaynakların önemi, gün geçtikçe daha da fazla anlaşılır hale gelmiştir. Bu doğal kaynakların arasında orman kaynakları başlıca öneme sahiptir. Ormanlar gerek odun ve hammaddesi açısından gerekse odun dışı ürünleri açısından gerekse de rekreasyonel faaliyetler ve turizm faaliyetleri açısından insan hayatının vazgeçilmez unsurlarıdır. Ormanlar, dünyanın en yoğun, en çeşitli yaşam türlerinden bazıları için hayati bir altyapı sağlar. Dünya üzerindeki tüm toprakların üçte birini ormanlar kapsamaktadır. Sayısız türün yanı sıra 1,6

milyara yakın insanın geçim kaynağını da ormanlar destekler. Böyle önemli bir doğal varlık olduğu için ormanlık arazilerin düzenli olarak korunması da insanların sorumluluğu altındadır. Ağaç ve orman hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Ağaçsız ve ormansız bir uygarlık düşünülemez. Ağacın ve ormanın tükendiği yerlerde insanlar barınamazlar. Orta Asya'dan göçlerin önemli nedenlerinden biri ağaç ve ormana duyulan özlemdir. Çünkü tabiat bütün geçim şartlarını ve güzellikleri özene bezene ormanda işlemiştir. Billur gibi akan sularıyla, çam kokularıyla ve kuş sesleriyle hayatımıza neşe, sağlık, huzur ve refah getirirler. Yakacak odunumuzu, evlerimizin yapımında kullanılan keresteyi, mobilyalarımızı, kullandığımız alet ve araçların çoğunu ormanlardan elde ederiz. Kağıt, ilaç, boya sanayiinde kullanılan ham maddelerin kaynağı yine ormanlardır. Orman kişilerin değil, devletin ve milletin malı olan milli bir servettir. Ormanı tahrip etmek, baltalamak, yakmak, ekilecek arazi için de olsa açmak ve sökmek ya da devletten gizli keserek satmak, vatan ve millete en büyük ihanettir. Torunlarımıza ağaçsız, ormansız, kel ve kıraç bir yurt bıraktığımızda, bizleri asla affetmeyeceklerdir. Ormanlarımızı korumak, boş alanları ağaçlandırmak hepimize düşen bir yurt görevidir. Geleceğimizde mutlu ve yaşanabilir ülke olma hususunda ormanların büyük bir önem taşıdığı 7'den 70'e tüm vatandaşlarımıza anlatılmalı toplumumuzda orman bilincin önemi oluşturulmalıdır. Orman demenin hayat demek olduğunu orman demenin yaşam demek olduğunu toplumumuzun tüm bireylerine anlatılarak hissettirilmelidir. Bu bağlamda ülkemizin mutlu geleceğinde hayati önem arz eden ormanlarımız hakkında Orman Mühendisi Adem Tevent ile yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz.

DERGİ AYRINTI

ORMANLAR ÜLKEMİZİN MİLLİ SERVETİDİR





Dergi Ayrıntı: Orman Mühendisi Sayın Adem Tevent ormanların öneminden bahseder misiniz?

Adem Tevent: Ormanlar, bütün dünyada ekonomik ve ekolojik yönden çok yönlü yararlar sağlamakta olup, en önemli doğal kaynaklardan biridir. Bu bakımdan da doğal bitki örtüsü çeşitleri içinde, işlevsel bakımdan özel bir yeri bulunmaktadır. Buna rağmen bütün dünyada ormanlar aşırı derecede tahrip edilmekte, varlıkları her geçen gün biraz daha azalmaktadır. Böylece insanlar kendi elleriyle yaşam temellerini yıkmakta ve çok önemli ekolojik sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Böylesi çelişkili bir durumun yaratılmasında iki temel etken rol oynamaktadır. Bunlardan biri, insanların yalnızca maddi kâr amacına dönük bir şekilde davranması, ikincisi de ormanı gerçek yüzüyle tanımamış olmasıdır. O nedenle orman "bir ağaç topluluğu" ya da "odun üreten bir kaynak" olmaktan öte "Ekolojik işlevleri" olan hayati bir öneme sahiptir. "Ormanın ekolojik işlevleri" terimi, oksijen üretme, karbondioksit tüketme, erozyon ve selleri önleme, iklimi düzenleme gibi ormanın yararlarını ifade etmektedir. Dolayısıyla orman, bir ağaç topluluğu olmanın ötesinde, yaşamsal düzeyde önemli ekolojik ve ekonomik yararlar üreten doğal bir ekosistemdir. Ormanlara bu yönüyle bakmak ve ormanlarının varlıklarına dünyamız var olduğu sürece ihtiyaç duyacağımızı unutmamak gerek-

mektedir. İnsanoğlunun ormanları bu işlevleriyle tanıyamamış olması ya da tanımamazlıktan gelerek sürekli tahrip ettiğini söylemek yanlış olmaz. Ancak unutulmamalıdır ki ormanlar olmadan sağlıklı ve mutlu bir insanoğlu yaşamı olmayacaktır. Ormanların insanlar üzerinde mutluluklarından sağlıklarına kadar etki ettiği yapılan sayısız araştırmayla ispatlanmıştır.

Ayrıntı: Sayın Tevent ormanların ülkeler için ekonomik öneminden bahseder misiniz?

Tevent: Ormanlar ekolojik olduğu kadar küresel ekonominin en önemli kaynaklarından biridir. Ormanlar belki de insanlığın gelişiminde tarım alanları ve suyun dışında diğer kaynaklardan daha fazla rol oynamıştır. Günümüzde kereste, kâğıt hamuru, kâğıt, yakacak odun olarak kullanılan ormanlardaki kereste yaklaşık olarak 3,4 milyon m³ keresteye eşdeğerdir. 1960 ve 1990 yılları arasında dünya odun tüketimi %60 oranında arttıktan sonra, büyük ölçüde daha verimli kullanım ve geri dönüşümlü kâğıt kullanımı sonucunda 1990'lar boyunca durum değişmeye başlamıştır. Ağaç tüketiminde zengin ve fakir ülkeler arasında keskin bir bölünüş veya ayırım yoktur. Çünkü yoksul ülkeler yakmak amacıyla büyük ölçüde oduna ihtiyaç duymaktadır ve bu ihtiyaç ülkelere kazanç oluşturmaktadır. Öte yan-

dan ormancılık ve oduna dayalı sanayi sektörleri, kırsal yörelerdeki yapısal (ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve teknolojik) değişime olumlu yönde etkide bulunarak kırsal ve bölgesel kalkınmaya ve giderek ülke kalkınmasına katkı sağlamaktadır. Ormancılık sektörünün ülke ekonomisine olan katkılarını para ile ölçülebilen ve para ile ölçülemeyen katkılar olarak ikiye ayırmak gerekir. Odun kökenli orman ürünleri üretimi, orman tali ürünleri üretimi, işlendirmeye katkısı, bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltıcı etkisi, ödemeler dengesini olumlu yönde etkilemesi, mineral nitelikli katkıları, tarım, hayvancılık ve turizme olan katkıları para ile ölçülebilen katkılardır. İklim, toprak su gibi doğal kaynakların korunması ve dengede tutulması, rüzgar ve kumul hareketlerine karşı önleyici perde görevi görmesi, su akışını düzenlemesi, yer altı ve yer üstü su kaynaklarının sürekliliğini sağlayarak çoraklaşmayı önlemesi, erozyonu önlemesi dolayısıyla tarım alanları ile barajların ekonomik ömrünü uzatması, çığ ve sel baskınlarını önlemesi halkın rekreasyon ihtiyaçlarını karşılaması, insan sağlığını olumlu yönde etkilemesi ve iş verimliliğini artırması ise para ile ölçülemeyen katkılardır. Ülkemizde çok önemli bir sektör olan ormancılık ülke kalkınmasında "itici ve teşvik edici" stratejik bir rol oynamakta ve gelecekte de rolünü sürdürmeye devam ettireceği tahmin edilmektedir.

Ayrıntı: Sayın Tevent ormanların geçmişten günümüze kadar yaşadığı değişimden kısaca bahsedebilir misiniz?

Tevent: Tüm dünyada ormanlarımız ne yazık ki hızla yok olmakta giderek varlıklarını kaybetmektedirler. Ormanlar insanlığın yaşamında olmazsa olmaz hayati ihtiyaçlarımızın arasında gelmektedir. Ormanların olmadığı çölden oluşan bir dünya düşünemeyeceği gibi böyle bir dünyada insanın sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmesi asla beklenemez. FAO'ya göre 4000 yıl önce Dünya ormanları 8 milyar hektardır. Bunların önemli bir kısmı insanlar tarafından yok edilmek suretiyle 1980 yılına gelindiğinde 3,6 milyar hektara inen orman alanları, günümüzde, gerçekte 3,2 milyar hektar civarında kaldığı tahmin edilmektedir. Doğaya en çok zarar veren varlık olarak insanın gereksinimleri ve doğadan istekleri arttıkça doğadaki mevcut olan üretim-tüketim dengesi de sürekli bozulmaya başlamıştır. Daha iyi yaşama uğruna yapılan bu tahribat ile dünya, cehennem olma yolunda hızla ilerlemektedir. Yakın gelecekte insanlığın büyük çoğunluğu torunlarına yaşanabilir bir dünya bırakmak yerine, üzerinde bir tek ot bile yetişemeyecek kadar kirlenmiş çorak toprak, kullanılamayacak kadar zehirli su, solunamayacak kadar kirlenmiş havayı bırakacaklardır. Daha fazla servet bırakacağını düşündüğü çocuklarına cehennemi bırakmak, geleceğini planlayan birisi için pek akıllıca olmasa gerektiği bilincini artık kavramamız ge-



reklemektedir. Yangınlar, Tarım alanı elde etme isteği sebebiyle orman arazilerin yok edilmesi, Madencilik faaliyetleri sebebiyle ormanlık alanların tahrip edilmesi, Kereste üretimi amaçlı kesilen ağaçlar vb. gibi nedenler en sık rastlanan insan faktörlü ormanların yok olmasına neden olan sebepler arasında bulunmaktadır. Tüm dünya üzerinde ormanlardan geçmişten günümüze kadar bir dönüşüm içerisinde dir. Ancak ne yazık ki bu dönüşüm büyüme değil bir yok oluş dönüşümüdür. Ormanlar giderek azalmakta dünya üzerinde kapladığı alanlar azalmaktadır. Bu değişim ilerleyen yıllarda dünyamız için daha kritik riskler teşkil edecek insanoğlunun yaşamı için mutsuz ve sağlıksız bir yaşamın temel nedenleri arasında yerini alacaktır.

Ayrıntı: Ülkemizde orman alanlarının arttırılması için ne tür çalışmalar yürütülmelidir?

Tevent: Temiz hava, besleyici gıdalar, su kaynakları, doğa sporları ve nice yaşamsal aktiviteler ormanlarımızın ile doğrudan iç içe bağı bulunmaktadır. Dünya çapında yaklaşık 1 milyar insanın temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesinin or-



bir hayat sürebildiği ormanlık alanlar dünya üzerinde yaşayan tüm canlıların hayatı gereksinimleri arasında önemini korumaktadır. Bu sebeple ormanlık alanlarımızı arttırma hususunda ilk dikkat etmemiz gereken faktörler insan eliyle kasten ya da bilmeyerek yapılmış hatalar sonucu ormanların tahrip edilmesinin önüne geçmek olmalıdır. Örneğin geçtiğimiz sene ülkemizin birçok bölgesinde yaşanan orman yangınları çok sayıda ağacın, bitkinin ve binlerce canlının yok olup gitmesine neden oldu. Doğada birbiriyle bağımlı işleyen mekanizmayı insan eliyle bozamaz geleceğimizin dünyasına ihanet olacağını bilincini de asla unutmamalıyız. Doğanın zarar göreceği hiçbir

man ekosistemine bağlı olduğunuzu da bilmenizi isterim. Hem kentsel hem de kırsal bölgelerde yaklaşık 2,4 milyar insan ısınma ve ateş ihtiyacını odun ve odun kömürü gibi enerji kaynaklarını ormanlardan karşılamaktadır. Herhangi bir doğal afetin yaşanması durumunda ya da mahsuller tahmin edilen süreden erken tükendiğinde, insanoğlunun ilk koştuğu yerler yine ormanlar olmaktadır. Karada yaşayan canlı türlerinin önemli bir bölümü ormanlarda barınıyor ve ormanlar sadece ağaçlardan oluşan bir topluluğu değil birbirine bağlı ve bağımlı olan, yüzlerce yıldır bir arada yaşayan, milyonlarca canlının oluşturduğu ekosistemi temsil etmektedir. Yani ormanlarımızın alanlarını arttırmak aslında milyonlarca canlının yaşam alanını arttırmak demek olacaktır. Biz insanoğlunun rahat bir nefes alabildiği sağlıklı

eylem ve aktivite bulunmamalı, bulunanlar içinde gerekli önlemlerin alınmasını sağlamalıyız. Madencilik faaliyetleri, çeşitli yapı, bina vb. gibi amaçlar doğrultusunda ağaçlarımızın kesilmesine ormanlarımızın tahrip edilmesine engel olarak bugün sahip olduğumuz ormanlık alanlarımızı korumuş olacak ve yeşillendirme, fidan dikimi gibi çalışmalarının arttırılmasıyla geleceğe daha büyük yeşil alanlar bırakabilme imkanına kavuşmuş olacağız. Ülkemizin her ilinde Belediyeler yeşil alanları arttırma çalışmalarına hız vermeli yeşil alanları koruma ve arttırma seferberliği ilan edilerek 7'den 70'e tüm vatandaşlarımızı fidan dikmeye teşvik edecek etkinlikler düzenlenmelidir. Arttırılan yeşil alanlar insanlarımızın daha mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürmesine

doğrudan katkıda bulunacağı gibi ülkemizin geleceğinde de kendi kendine yeten yaşanabilir tam gelişmiş bir ülke olma hedefinde de mihenk taşı görevini üstlenecektir. İnsanlık için en önemli yaşam kaynaklarından bir tanesi ormanlardır. Ağaç olmadan bir kent, ülke, memleket yarım ve eksiktir. Havası ve toprağıyla dünyanın en eşsiz ülkesi olan Türkiye'mizin her köşesini ağaçlandırmalı kişi başı düşen yeşil alan sayısını hep birlikte el ele arttırmalıyız.

Ayrıntı: Sayın Tevent son olarak neler söylemek istersiniz?

Tevent: Ormanlarımızın bugün yaşadığımız hayat için gelecekte çocuklarımızın yaşayacağı hayatları için olmazsa olmaz zaruri ihtiyaçlarımız arasında bulunmaktadır. Sağlıklı yaşamaktan, ekonomik kalkınmaya kadar ülkemize artı değer kazandıran ormanları korumalı ve tüm vatandaşlarımız olarak sahip çıkmalıyız. Nüfus artışı, ekonomik gelişmeler, hızlı sanayileşme ve yanlış arazi kullanımı ormanların azalmasına veya bozulmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda çevre kirliliği ve erozyon tehlikesi artmakta, tahrip olan ormanlar kendisinden beklenen fonksiyonları tam olarak yerine getirememektedir. Dünyada yılda ortalama 13 milyon hektar orman yok olmaktadır. Ormanların daralmasıyla iklim değişikliği, küresel ısınma, çölleşme, biyolojik çeşitliliğin yok olması gibi çevre sorunları ortaya çıkmaktadır. 1950-1980 yılları arasında Dünya ormanlarının %25'i yok edilmiştir. Dünya üzerinde her saat 3000, her dakika 50 dönüm orman yok edildiği düşünülmektedir. Uydu fotoğraflarına göre, dünyanın en geniş yağmur ormanlarına sahip olan, Brezilya'da yılda ortalama 15 000 kilometrekarelik bir orman alanının yok olduğu bildirilmektedir. Yani

ormanların tahrip edilmesi sadece ülkemizin değil tüm dünyanın sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak unutulmalıdır ki ormanlar tüm dünyada yok olduğu vakit insanlığı çölde bir yaşam beklemektedir. Tüm Dünya'da olduğu gibi, Türkiye'de de ormanlar büyük bir baskı altındadır. Yangınlar, madencilik çalışmaları, yol yapımları, hatalı arazi kullanımları ve orman niteliğini kaybettiği gerekçesi ile yerleşmelere ya da turizm alanlarına dönüşen ormanlar, hastalıklar gibi bazı doğal nedenlerle de azalmaktadır. Ancak, yapılan araştırmalara göre; Dünya'nın büyük bölümünde ormanlar azalırken, genel kanaatin aksine Türkiye'de orman alanlarının arttığı belirlenmiştir. BM raporları, Türkiye'nin son 15-20 yıl içinde orman varlığını artıran ülkelerden biri olduğunu açıklamıştır. Uluslararası grafik verilerini dahi incelediğimizde Türkiye olarak orman varlığımızı arttırdığımızı tespit edebilmekteyiz fakat bu artış yeterli olmadığını ülkemizin çok daha fazla ormanlık alan oluşturma potansiyeline sahip olduğunu unutmamalıyız. Ormanlık alanları tahrip edecek hatalardan vatandaşlar, kurumlar ve şirketler olarak uzak durmalı toprağımızda yetişmiş bir ağacın ülkemize ait hazine olduğunu unutmamalıyız. Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (SAV) Hadis-i Şerifinde buyurmaktadır ki; "Bir kimse bir ağaç dikerse, Allah o ağacın meyvesi kadar o insana sevap yazar." Sadece bu Hadis-i Şerif dahi biz insanlar için ağaçların ve bitkilerin ne kadar hayati önem arz ettiğini hatırlatmaya yetecektir. Geleceğimiz ve milli servetimiz olan ormanlarımızı korumalı bu bilinci de tüm vatandaşlarımıza aşılamalıyız.

Muhabir: Muhittin ÖZÇELİK

